

része tehát egyrészt a fennálló kereseti ágaknak tökéletesítése, másrészt újaknak létesítése. Ezen tekintetből a kezdeményezés érdeme a női kereset-szerző-egyesületet illeti. Kezdetben az egyesület szerény méretű volt, nemsokára azonban egy kereskedelmi iskolát, egy iparos előkészítő tanodát és egy francia nyelv tanítási osztályt állított fel. Később angol nyelvtanítás és egy gyakorló iroda, mint a kereskedelmi iskolának kiegészítője állítottatott fel. Prága és Grác Bécnek példáját utánozzák. Az előadó nő e nemben elért legmagasabb vivmányának az osztrák muzeum művészeti ipar-iskoláját nevezé meg. A női nemen lévők bizonyították fényesen tehetségüket a festészet és rajzolás terén úgy, miként azt, hogy a posta és táviráda-hivataloknál eredménynyel dolgozhatnak. Való, hogy a legnemesebb és legmegfelelőbb női működés mindig a háznői és az anyai. Azonban tévedés azt hinni, hogy a nőnek előhaladott műveltsége ezen legmagasabb hivatásnak akadályul szolgálhat. Vajjon nem éppen abban rejlik a család boldogsága? És vajjon a legműveltebb nők nem mindig a legjobbak-e? A történet számos példa által bizonyítja a művelt anyák befolyását hiresse lett fiaikra. Az anya gyermekének ifju szívébe, ennek jellemének első csiráit ülteti át.

Az előadó nő élénk tetszésnyilvánítások között zárá be a felolvasást.

Boytonféle életmentő készülék.

Egy uszóöltöny vagyis készülék nagy feltűnést és elismerést vivott ki magának különösen azon sikerült és nyilvános kísérleteknél, melyeket azzal a feltalálója Boyton Angolországban tön.

Az egész készülék guttaperchából áll és pedig úgy a nadrág, czizma, zubbony mint a sisak, melyek összesen 15 fontot nyomnak és csövek segélyével fel-fújhatók, mely esetben 300 fontot a víz felületén képesek felemelve tartani. A készülék 2 font nehéz zsákban van elhelyezve, mely utóbbiba, ha ebből az öltöny kivéttetik, 3 gallon vizet, elegendő élelmi szereket, signál-készüléket stb.-it lehet elhelyezni és ezenfelül a léggel töltött zsákot ülőlóczául használni.

J Á R C Z A.

Egy életmentő álmoképe.

(Folytatás.)

Körülbelül három óra mulva a fentebb leirt párbeszéd után az állomás napi felügyelője kísérle meg a szokásos kihallgatást.

Kérdései kiválóan személyes viszonyaira vonatkoztak; megkérdezé: Hogy hívják? Hány esztendő? Hol született? Nős-e avagy nőtlen? — stb. Öngyilkossági kísérlete indokai iránt egyenes kérdést nem intézett hozzá, hanem iparkodott bizalmasabbá tenni s élénkebb társalgás között mellékutakon kitudni kétségbeesése okait.

Ez a legjobb mód kiméletesen de mégis biztosan reájönni a fájdalom valódi nyitjára.

Feleletei nagyobbbrészt tiszták és határozottak valának, Minden habozás nélkül megmondá nevét, korát és születéshe-lyét. A beszéd további folyamán kiderült, hogy már három izben tett öngyilkossági kísérletet, mindenkor hasonló eredménynyel.

Azután bevallá, hogy az előző években meglehetősen va-gyonnal, szép állással és egy derék jó nővel birt, kivel a legboldogabb családi életet folytatá.

Egy evező és élelmiszerelellátva, az ember képes ezen készülék segélyével bármilyen tengeri utat meg-tenni. E készülékkel a feltaláló az eddig kivihetetlen-nek tartott uszópróbát Dovers és Boulogne között, mi 50 angol mértföld, evezve és esernyőjét vitorlaként tartva 15 óra alatt szerencsésen megtevé, de a fran-czia partról nem messze akarata ellenére a kísérő gö-zös által kihorgásztatott. Miként angolországi levele-zőnk tudósít, a kautsuk-boltok Londonban tele vannak a Boyton szerekekkel, melyek között érdekes az öles-hosszu, 3'—4' széles és 10—12" vastag hosszukás kautsuk-gyűrű, melyet lóczául használhatni.

II.

A czukor.

A tudomány mai álláspontján czukor alatt egy édes, jegeczesedhető s erjedés által szénsav s alkoholra váló állagot értünk. Régente a czukornád (arundo sacharifera) kövér, kristallizált nedvét jelezték e fo-galommal.

Indiai eredetű; de alkalmazásának első nyomai az új világ gyarmataiban keresendők, hol két század óta a czukornád termelése a legtekintélyesebb üzlet-ággá nőtte ki magát s a gazdagság forrásává lön a termelő tulajdonosoknál éppen úgy, mint a vele üzér-kezők vagy a természetők munkásainál.

A czukor a gyógyszerészek laboratoriumja által lön a világnak bemutatva, s hogy mily nagy szerepet játszhatott, bizonyítja egy régi közmondás, mely nem késett a dolgok lényegét elhanyagoló embert „asso-thicaire sans sucre“ jelzővel megtisztelni.

Sok félreértéssel kelle a czukornak is megkü-zdeni, mielőtt használata általánossá válhatott. Majd izgató, majd mellre ártalmas, majd apoplecticus haj-lamokat ápoló hatásáról beszéltek, irtak, értekeztek. De e rágalmak csakhamar lefegyvereztettek s már több mint 90 éves az axioma, hogy „a czukor egyedül csak a zsebnek árt.“ Nincs tápanyag, melynek alkal-mazása s haszna oly sokféle, oly általános volna, mint a czukoré.

Kiseb mnyiségben vízzel keverve adja a czuk-

Neje igen nagy örömét lelé szép lovakban s úgy megülte a legszilajabb csikót, mintha csak reátermett volna. Szemei oly büverővel birtak, hogy azoknak egy pillantása a legvadabb paripát bárányszeliddé változtaták.

„Névnepja közeledett“ — folytatá beszédét — „gyerme-kesen örült már előre is a meglepetésnek, mit ez ünnepélyes alkalommal számára készíték. Találgatá negédesen, hogy vaj-jon mi lesz az? Ékszer, selyemruha vagy egy olajfestmény? Vagy talán egy nagyobb utazás távolabb vidékekre? — — Ez utóbbi sejtelve nem volt alaptalan! Utazás — nagy utazás volt, mit névnepjára rendezék; messze, nagyon messze; sokáig tartó utazás . . . egész az öröklétig! . . . .

A visszaemlékezés lájdalma újra erőt vön betegünkön s a fentebb mondottak után egy ideig néma tünődésbe merült. Azonban látszott hogy szívéen akar könnyíteni beszéde által s folytatá:

„Ismervén nöm határtalan előszeretetét a lovak iránt, legtalálóbbnak gondolám őt egy jóvér paripával megajándé-kozni. A leghiresebb lókupeczekkel jöttem érintkezésbe s fel-kutatam velük e téren a legszebb s legdrágábbakat. Egy sem elégite ki annyira, hogy méltónak tartsam nömnek felajánlani. Végre egy külföldi kereskedő találkozott, ki tetszésemre valót kínált megvétel végett. Az alku megkötöttvén, a telivér szép idomu, tüzes csikót magamévé tettem. Testvérek közt megérte

ros vizet, mely gyéribben mint üdvös gyógyszer, de kedvteléskepen mindig mint kellemes, üdítő ital ismeretes.

Nagyobb arányban ismét vízzel keverve s felforraltva adja a sirupot, mely illata, az adagoktól függő változatossága, s frissítő hatása folytán mindenkinek rokonszenvesen ajánlja magát.

Egy újabb vegyülete a vízzel a ija a fagyaltot, melynek europai meghonosítójaképen Medici Katalin említettik.

Borral oly sziverősítő tartalmas italokat ad, hogy több tartományban benne áztatják az új házasoknak egybekelésük első éjén hagyományosan adni szokott piritott kenyérszeleteket, melyek élénken emlékeztetnek a perzsa új párok hasonló alkalmu, eczetben áztatott ürüpecsenyéjére.

Lisztrel s tojással adja a kétszersültet, a korinthusi szőlővel tarkázott, izletes mükalácsot, kitünő croquignolokat s ama ezer fajait a finom, könnyen emészthető czukros tésztáknak, melyek felett a szakácstudománynak egész különleges irodalma fejlődött.

Kávében felolvasztva elősegíti illatának kiválását.

Tejes kávéval a legkönnyebb, legemészthetőbb táplálékot nyújtja, mely nagyon ajánlható azoknak, kik arra vannak kárhóztatva, hogy étkezésük után azonnal dolgozószobájukba vonuljanak.

Gyümölcsök s virágokkal keverve adja a befőtteket, gyümölcspépet, czukrozott gyümölcsöket s czukorélesztőt, melyek lehetségessé teszik, hogy a gyümölcsök s virágaik illatának még akkor is örülhetünk, midőn a természettől e célra kijelölt évszakok már régen elmúltak.

Végre hogy többet ne is emlitsünk, alkohollal egész megszámlálhatlan sokféleltségét adja a szeszes italoknak, melyeknek kigondolására sokat folyt be egykor a gond, hogyan lehetne általuk XIV. Lajos öregségét fiatal pezsgésbe hozni.

És ki tudná részletes képét adni annak a sokféleltségnek, melylyel a táplálékok ezen legáltalánosbja kezeltek.

A népek, egyének, szokások s izlések szerint a legtarkább változatokban kerül alkalmazásba; leg-

---

azt a pár ezrest, mit érte adék — mondák barátaim. Én magam is önelégülten szemlélttem ajándékomat, s gyönyörtelt szívvél képzelem: mily szépen veszi majd ki magát nőm e pompás állaton.

„Ő maga a legkitörőbb örömmel borult nyakamba, midőn névnapja előestéjén „Plutót“ elővezettetém. Lázás sietéssel szaladt szobájába, magára veté lovagló ruháját s néhány perc múlva délczegen ült a felnyergelt paripán egy rövid sétalovaglást teendő. Ablakomból lestem hazajöttét, s midőn már közeledni látám, könnyedén hálóköntösömben s piros házi sapkámmal fejemen elébe siettem.“

„A mint a kapun belovagolt s felém közeledett, leemelém házi sapkámat s fejem felett lobogtatva lelkesülten felkiálték: „gyönyörű, elragadó!“ — De óh iszony! Ebben a perczen a ló megijedve félkörben egyet kanyarodott s szilaj vágatással rohant a hátsó kis kertajtó felé. Nőm egyensúlyt vesztvén, kibukott a nyeregből s oly szerencsétlenül esett, hogy harmadnapra eltemették.“

„Ez volt névnapi ajándékom; s ez tett engem földönfutóvá, s önnön magam gyilkosává!“. . . .

Keszthelyi.

(Folyt. következik.)

alább ma már az élvezet s háztartás szükségletei közt annyi előnnyel dicsekedik, hogy sok gazdasszony naplójában nagyobb összeg figurál a czukor- mint a kenyérrovatban.

R. K.

Sűrű por beszívása által okozott betegségek.

Még néhány évtizeddel ez előtt, sőt még most is igen sok orvos és nemorvos előtt az áthülés és gyomorterhelésen kívül alig volt ismeretes más forrása a betegségeknek. Ha valaki tavaszi időszakban hurutot kapott, ezt épen úgy az áthülésnek tulajdoníták, mint a hagymázt, legfőlebb hozzátevék, hogy a beteg bizonyosan a gyomrát is megrontá és valószínűleg lelki fölindulás is hozzá járult. E jelen évtizedé az érdem, hogy egyéb fontos betegségeket felismerni tudunk és annak befolyását kellőleg méltányoljuk is. A levegő, a víz, a talajnak fölkapart pora, légnyomás, foglalkozás és számtalan más körülmények szolgáltatnak okot betegségek létrehozatalára, melyek közül jelen czikkünkben a beszívott pornak kártékonyágáról legyen szabad szólanunk.

I. Légzés szervek hurutja.

A ki egy sűrű porral telt levegőű szobába belép, első belélegzésre torok, nyak, és mellében szárazságot fog érezni, s fölösleges lenne hosszasabban magyarázgatni, hogy az, ki állandóan ily helyiségben tartózkodni kényszerül, az említett testrészek mechanicus izgatása által hurutos gyulladásnak ki van téve. Az első bántalmak azonban fellépnek, mielőtt a hurutos baj kifejlődhetnék. A torokbani szárazság érzése kényszeríti az embert a beszívott port eltávolítani akarni, mi köhécselés vagy köhögés által történik, azonban nem minden esetben oly könnyű az igen apró és finom porrészektől szabadulni, mert azok a légzőszervek takhártyáinak nyálkájára erősen reá tapadnak és minden köhögéssel daczolva folytonos betegségi ingerül szolgálhatnak. Különösen némely gyári helyiségben tapasztalhatjuk önmagunkon azt, ha azokban néhány óráig tartózkodni kényszerítve vagyunk.

(Folyt. következik.)

Községi tűzoltók.

A tűzoltók, e nemes emberbaráti intézmény nagyfontosságát mindenki átérté, kinek alkalmá volt eredményteljes és áldásos működéséről önnön tapasztalása szerint meggyőződni; innen van, hogy hazánk majdnem minden nagyobb városában alakulnak tűzoltói egyesületek, melyek mindenkor bebizonyítják a hozzájuk kötött reményeknek érdemes voltát. A tűzoltói intézmény a szó legszebb értelmében véve nemes mű, melynek alapját a közjólét iránti törekvés és emberbaráti szeretet képezi.

Lehet-e tűzoltók intézményét községekben, sőt a legcsekélyebb falvakban is létesíteni s mily módon? Erről kívánok szólni jelen cikkemben, melyre bátor vagyok a községi előljárók figyelmét föl hívni és őket kérni, hogy hivatalos hatalmuk és tekintélyes szavok egész súlyával kezdeményezzék és támogassák a tűzoltók intézményének létesítését és fenmaradását.

A legtöbb község anyagi viszonyai nem engedhetik, hogy tűzoltóit állandó díjban részesítse; ennél fogva ily helyeken a földolog az, hogy az előljáróság oly egyénekről gondoskodjék, kik a mellett, hogy türhető vagy kedvező anyagi körülmények közt élnek s kiket foglalkozási helyök majdnem mindig a községben tartózkodásra utal, emellett önbecsérzet, cselekvési vágy, kitünni akarás kedvéért készek lennének tűzoltói foglalkozásra. Ilyen egyéneket majd minden községben lehet találni,

az ügyes előjáróság ezeket könnyen megszerezheti, ha főleg a tűzoltói intézménybe való beválasztás mintegy megtiszteltetésül fog tekinteni. Ilyen egyénekből alakult csapat önkényes tűzoltóknak nevezetnék és közülök a legügyesebb és legéltelmebb parancsnoki címet viselne, ki aztán legénységét ünnepeken és egyéb szabad időben a teendő tervszerű működésre betanítaná és begyakorolná, tűzvész esetében azután mindenki tartoznék parancsa szerint eljárni.

Ezen parancsnokot, hogy a tűzoltókat betaníthassa és vész esetében vezényelhesse, szükséges lenne a község költségein a legközelebbi városban lévő tűzoltó-egyesülethez átküldeni, hogy ott a szervezés és betanítás művében először is önmaga nyerhessen oktatást.

A tűzoltók, ha vagyonosabbak önmagok költségén tűzoltói egyenruhát szerezhetnek magoknak. Az egyenruhába való járhatás különösen a fiatalságot ösztönözné az intézménybeni részvételre, hol azonban a község lakosai szegények, ott elég volna jelvényképen egy tűzoltói főveg is, sőt szükség esetében egy jelvény stb.

Legnagyobb buzdítás lenne azonban, ha érdemteljes tények bizonyos kitüntető megjutalmazásban részesítenének, nem képzelhetni, mennyire lenne ez által emelve a népnél az erkölcsi önérzet és tettakarat.

A tűzoltók szolgálattételének egyik legfontosabb ága az elővigyázat és ügyelet, hogy adandó tüzeset alkalmával a tűzoltók lehető gyorsan értesítve legyenek, mielőtt a lángok továbbharapódzása és a tűznek kiterjedése az oltást lehetetlenné nem tenné. Erre nézve a teendő intézkedések a község anyagi körülményeitől függenek.

Ha a tűzoltó intézmény már létesült, a fődolog vélemény szerint az, hogy iránta a közérdekelttség ne lankadjon. Erre nézve czélszerű volna évenként egyszer nagy népünnepet tartani, melyen a megyei hatóság kiküldött tisztviselője tenné azon tűzoltók mellé az érdemjelet, a kik rendkívüli bátorság, feláldozó tevékenység által, vagy emberek életét mentették meg a tüztől, vagy az oltásban magukat különösen kitüntették.

Ezek azon pontok, melyeket én az előjáróság szives figyelmébe ajánlok, a nélkül azonban, hogy körülmények szerinti czélszerű változásokat azoknál elleeneznék. A fődolog t. olvasó, hogy a hol csak lehet, tűzoltói intézményt létesítsünk és a véstől, mely nem ritkán egész családok és községek jólétét teszi tönkre s reményeit hiúsítja meg, megszabaduljunk; a kivitel minőségét a helyi viszonyok s egyéb körülmények határozhatják meg legtöbbször.

Szilárd akarat s az ügy iránti nemes lelkesedés előtt nincsen lehetetlenség. Ha a község előjárói akarják, létesülni fog, létesülni kell a tűzoltók nemes intézményének.

Volkay Andor.

Irodalom.

Bécsi tűzoltó-újság, népszerű lapok tűzoltás, vízvezetés és szivattyúk készítésére (német nyelven) évenként 24 szám; minden hónap elsején és 15-én jelenik meg. Előfizetési ára egész évre 2 frt.

Színházgégekről és különösen azon elővigyázati rendszabályokról, melyek a bécsi új operaszínházban megtették. Tölsch Ágostontól (német nyelven). Ára 60 kr.

Vegyes közlemények.

Életmentés. Egy öreg anyóka a napokban az állampálya udvarának legszélsőbb váltójánál az állatkert felől át akart gyorsan a pályán menni, egy közeledő vonat majdnem biztosan elgázolja, ha egy ott ügyelgő pénzügyőr szerencsére észre nem veszi és saját élete veszélyeztetésével megragadva őt a sinekről le nem czipeli. A derék férfiú nevét egyáltalában nem akarta megmondani. Minek is lett volna, hisz az ily derék tettet úgy sincs ki jutalmazza, ha a cselekmény önmagában nem elég jutalom az ily tettet elkövető részére.

Az életmentéssel foglalkozók közül a kórházi orvosok sokszor részt vesznek másféle életmentőknek ha nem is mindig dicsőségekben, de mindenesetre életök kockáztatásában, erre mutat ugyanis azon tény, hogy jelenleg a bécsi köz-kórházban eddig négy kórházi orvos fekszik hagy-

mában, mely baj most az osztrák fővárosban erősebb mérvben járványossá vált. Legközelebb hozzuk Brüsszel városának jelentését azon módok felől, melyek segítségével sikerült nevezett városban a csatornalég elzárása által eféle nagyvárosi hagmáz-járványok visszajövetelét megakadályozni.

A kávépörkölésnél létrejövő füst a leghatalmasabb eszköz a megromlott és rothadó állati és növényi részecskékkel kevert levegőnek ártalmatlanná és üdítővé tételére. „Journal d'Alsac” szerint egy szobába, hol huzamosabb ideig rothadt hus állván, a levegő teljesen megromlott, egy kávépörkölőt vitetett be egy font frisen pörkölt s még füstölgő kávéval; és ez által egy pillanat alatt megszabadult a helyiség a rothadó gőzöktől; ugyanily módon árnyékszék-gőzök és csatornabűz eltávolított több esetekben.

A tengeri betegség a legkellemetlenebb utitársa a tengeren utazónak; Dr. Giralde egy eljárást talált fel, mely által ezt elhárítani lehetséges és eljárását önmagán és később másokon is jó eredménnyel megkísérlé. Első próbájánál a tenger erősen háborgott és mindjárt elindult alkalmával kezdett változást érezni, mely ellenében sietett tálmányát felhasználni; teljesen ment maradt, míg utitársai egymásután lettek betegek. Más alkalommal a tenger még jobban háborgott, midőn Calaisból Doversbe átutazott, szere ekkor is sikeresnek mutatkozott. Ez eljárás azonban csak akkor segít, ha fent a tetőzetten a szabadlégben maradt. Az általa feltalált szer receptje a következő: szederszörpből 60 grammot össze kell vegyíteni 50 gramm lepárolt vízzel és ehez adni 3 gramm chloralt és két csepp menta essentiát. Ezen mennyiség a csatornán keresztüli uton s vissza elegendő.

A társadalmi tudományok egyesülete, miként angolországi levelezőnk tudósít Gross törvényjavaslatát megvitattván, egyik tag a többi közt azt mondja, hogy ama törvény az által lesz legaldásosabbá, hogy a munkások az otthon vonzóvá teendő s így a korhelykedést s bünt jobban megakadályozza mint minden mérsékleti és erkölcsi törvény; a jólétet, tisztaságot, egészséget s következőkép a munkás-osztályok között az erkölcsi emelkedést és boldogságot jobban előmozdítja mint az iparegyletek, strikeok, küldöttségek s több efélék a nélkül, hogy azon aspirációk gyökerét ápolná, mely a durvább érzéki vágy uralomra jutásából származik.

— A London éjszaknyugati részén építendő járványkórház előmunkálatai közt figyelemre méltó, hogy napokig olvasták a gyalogjárókelők és kocsin menők számát a kérdéses helyeken, melyek közt választani kellett, hogy a kórházat a legkevesebbé nepes helyen állíthassák fel. Hol vagyunk mi ettől!

Hirdetések.

Tetty Nándor és Tsa könyvkereskedésében (Budapest vacziutca a vastuskónál) megjelent:

A Hasonszenvi gyógyászatnak alkalmazása a közéletben.

Nemorvosok használatára, különös tekintettel azon határvonalok kijelölésére, melyen túl nemorvosnak gyógyítani nem helyes. Irta Dr. Dudits Miklós, budapesti gyakorló orvos sat.

Második változatlan kiadás.

Egy kötetben. 24 iv. 376 lap.

Ára füzve 2 frt 80 kr, bekötve 3 ft. o. é.

Egy gimnáziumi tanárjelölt

helyben egyes órák adására ajánlkozik. Értesülhetni e lap kiadó-hivatalában.